

40 4. 21 92 p. 1/2 p. 1/2

Poštarna plaćena u gotovu.

Br. 6.

Sibenski, 29. Rujna 1921.

God. I

- IZLAZI SVAKI -
ČETVRTAK, 11 JUTRA.

RASKOVANI

— PREDPLATA: —
TROMJESEČNO DINARA 15. —
— GODIŠNJE DINARA 52. —
— OGLASI PO CINIKU —
UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA —
— BR. 345 — VODICE.

Pojedini broj: Dinar

Zemlja bude onoga koji je obradjuje

stješljivo rieči našeg Kralja Aleksandra:
„Prelazanje vlastnosti posjednika na tuku ne nasilno, već redovitim pravnim putem.
— Kr. vladi naredio je: da odmah sastavi komisiju, koja će spremati rješenje agrarnog pitanja podjelom zemlje među siromašne zemljoradnike uz pravičnu naknadu današnjim vlasnicima njezinima, a seljake je pozvao da se povjerenjem u kraljevske rieč sačekaju: da im naša država zakonitim putem preda zemlja, koja će napred biti same btaja i njihova“.

Iskoristimo bogatstvo Jadrana.

Za svaku državu i svaki narod mora je jedan izvor napretka i veličine. Sto su neki mali zgodniji primorski položaj to su se bolje razvili, uređali i obogatili. Englesku je n. p. učinio velikom njezin zgodan položaj na moru. More je put koji je otvoren uvek i u svakom smeru u široki svet; ono je srastvo koje primorca ugraja jaha, otporna, odvažna, neustrasna i značajna, da ga prosveti i uzgoji. U tome imamo kod nas primjera. I naš je primorac u mnogočem napredniji svojniji. Potujue širokim svetom kao ka- osetu, mornar, isajenik imao je prigodu predueti posao: Igljivna razumne promjene u industriji, i kopitarstvu, pa je neke snao prilagoditi našim prirodnim i njima se orijentirati. Za duševni uzgoj, mora je za primorca veliki učitelj.

Ali mora nam osim spajenutoga pruta i veliko blago. Ono hrani i uzdržava na hiljade našega naroda, ono mu je kao nekakvo pesnik pava ugodna ljuvljajka i hladan grob.

Sve države nisu bile sretna da im morske obale budu zgodne za brodarstvo i ribarstvo. Priroda je neke obilno nagradila, a s nekima mačuhinski postupala. Do razvitka obala morskoga dna, podneblja morskib struja, bilinstva i životinja stoji i vrsnaost dotičnog kraja. Naše je primorje u raznim pogledima bogato nadareno.

I ako je naše primorje veoma zgodno za pomorstvo i ribarstvo a primorac i fizički i duševno sposoban da vrši jedno i drugo, opet se ni pomorstvo ni ribarstvo nije razvilo do onoga stepena, do kojega je moralo obzirno na prirodne darove. Ne čemo krivnju svaliti na sistem, koji je vekovima išao sa tim, da naš narod zapostavlja, izrabljuje a koristi da vuku naši ugnjetivači Nemci i Mađzari. Sami smo onogno krivi našim nehajstvom i konservativizmom držać se one: Plati kutar ka i otac.

Veliko bogatstvo leži na istočnim obalama Jadranskog mora, ali čeka pametnu glavu i marljivu ruku da ga na videlo iznese. Sto bi n. pr. pregorgjeli Talijani da imadu sličnu obalu ili da im se samo dupuati uz bja ribariti! Ako su nas tuđinske vlade sprećale da iskoristimo povoljne prilike našeg primorja sada je i ovo prestalo, kad smo se rešili tuđinca i kad imademo svoju slobodnu i narodnu državu i vladu. U današnjim prilikama bila bi grehota i sramota, kad ne bi priionili uz posao i racionalnim radom podigli blagostanje našega pomorca i ribara uklonivši sve što smeta njihovu razviku, a namaknuvši uvete, koji ga usavršavaju i unapređuju.

Ne čemo zalaziti podrobno u stvar a nismo ni kompetentni, ali moramo spomenuti: da mnogi zgodni položaji za racionalno uraganje riba leže neuporabljene, da bi se neki zalavi i uvale mogli uređiti sa urgaljiste kamemata i dagnja, da bi trebalo pomnije proučavati dno našega primorja, uvete hrane našib riba. Osobito bi se moralo strogo paziti da se riba ne ubija dinamitom, da se pazi prema god dobi na

veličinu oka mreža, da se usavrše ribarske sprave i alat, opskrbe ribare motornim čamcima, te ribare organizira u zadruge i uzgoji da budu svesni svog zadatka.

Treba da se ugledamo u neke države evropskog severa, prama kojima je priroda prilično mačuhinski postupala kao osobito Norveška, koja je, pritisnuta ovim nemilosrdem prirode, snala uzgojem, marljivošću i radom iz samoga mora svojim sirotnim stanovnicima priskrbiti izvor bogatstva i blagostanja. Ali treba saviriti u Norvešku i viditi kako su ribari udruženi, kakve su im lađe, sprave, alat: Treba poći u sjev. Nemačku i upoznati njihovo umetno uraganje riba, njihovo poznavanje obrta, njihovu svest, radnost, a tako isto u nekim predelima Francuske i Severo-Ameriskih Sedajenih država. U poslednoj su i neki naši ljudi u ribarskom obrtu napredovali, i kao napredni ribari crpe iz njega snaatne koristi. Ako se ovi povate, mogli nam biti svojom spremom i iskustvom od velike koristi.

A što se je kad nas učinilo za organiziranje i osveteenje ribara? Malo. Bilo je lepih misli, predloga, ali je sasvim malo bilo provedeno, premda smo imali i sposobnih ljudi među kojima je bio i pok. Lorini.

Pismo iz Zagreba.

(Gosp. uredništvo)

34. 9. 21

o općim prilikama, kao i specijalno o amosojmu.

Na vratima smo jeseni, te nas počela, da ostavlja, a izgleda da će i nas politički život ostaviti za letna tromost i jesen nam prorokuje velike političke borbe. Današnji radikalno-demokratskoj vladi udrmani su temelji. Budućnost će nam pokazati, koliko će se ona moći još uzdati. Na političkom oborju se pokazuje gesp. Protiv prorokujeći, da je „radikalnoj strani otkucana poslednja minuta dvanaestog sata“. Njegova je akcija već tu, a ne zna se kakovo će stanovište prama njoj zauzeti amosniji „hrvatski blok“, da li će tu akciju potpomagati ili će se i dalje pasivno držati. Bilo bi poželjno, da „hrvatski blok“ prestane sa paviraošću, te da nastoji pomoći, da se nađe izlaz iz ovog današnjeg kaosa. Kako čujem skoro bi se imao održati sastanak „hrvatskog bloka“, gdje bi on pokazao jasno svoje stanovište. Samc nek to čim prije bude.

Amo je prouzrokovalo zaprepaćenja nagli pad naše valute na vanjskim tržištima. — Nasom „pametnom“ politikom došli smo do toga, da naša kruna stoji danas na sturskoj burzi 25 centima. A tko je tomu kriv? Naša bezpametna nutnja, a još bezpametnija vanjska politika. Nastojmo pojačati našu državu unutra i prema vani, nastojmo pojačati našu valutu a ne policiju. Gosp. ministar financija pravi ankete za poboljšanje naše valute, ali jalov mu trud, jer usrok je u tomu što tu imaju glavnu riječ kapitalisti koji misle samo, na svoj džep.

Amo su svi sajmovi poplavljeni talijanskim trgovcima, koji kupuju na veliko blago i vode u Italiju. Narod je prisiljen, da prodaje blago, jer nema dostatno krme, e da to blage kroz zimu prehrani. Crna će nam osvanuti zima, a još crnije proljeće. Sa raznih se strana govori i o slobodnom izvozu zita. Zar će i to vlada učiniti? Radi ovogodišnje suše slaba je žetva, te čemo jedva, da nekako sami sa- be prehranimo, a ako još i savos dosvole ne čemo imati ni „kruh naš svagdanji“.

Amosniji je gradsko zastupstvo još uvijek raspušteno, a izgleda, da se tako skoro ne će raspasti iz- bori. Gosp. vladin potjerenik je otpuatio i referente za spremenje izbornih listina. Sve projektirane gradnje od vrasnog zastupstva ostale su samo na papiru.

Gosp. Komitar, hoće da poboljša aprovizaciju

novinskim izjavama. Još uvijek vlada „sveti birokratizam“. Mjesto, da Zagreb napreduje, on stoji na mrtvoj točki, a ako to i dulje potraje, komesarijati dovest će ga natrag.

Pa sar se to sve sadranje — prilika?

— E. —

Nagrade.

U sadašnje doba i nagrade su izgubile svoj pravi pojam, i svrhu. Tko ima kumova, tko se znade naglati, isičiti, tko je Janova lica onaj biva i nagradjen. Nagrada nije priznanje poštena, rodoljubna i potjrvovna rada, ona je sto svrha da se zabašuri iz- dajnički rad, da se rehabilitiraju izradi.

Ne zamjeramo farizejima: što nastoje da se ogoru grijaha proti domovini i narodu, što beća da im se zaboravi crna prošlost. Ne čudimo se njihovoj beobraznosti! Neki možda i misle, da su svojim izdajničkim radom koristili narodnoj stvari. Seba mogu varati, ali svijesne i poštene ne! Čudimo se samo nekim vidjenijim rodoljubima, što ovim izmačezima nasjedaju, zaboravljaju nedavnu prošlost — crnu prošlost sadašnjih svojih stičenika i isičju njihovu čed, pa im sada isdavaju svjedotbu rodoljublja, sačinjavaju se za njihovu sudbinu, loma koplja, da im u ime nagrade osiguraju mjesto, koje im nepozvani i nezvani dijele, a na šteta ljudi, koji su svega svoga vijeka nasahili i isičili.

Ako su neki propašću Austrije promijenili rotu, ako su stali marljivo raditi, ako su se razvikali kao veliki Jugoslaveni i vjerna podanici, nijesu tim zaslu- titi nagrade. Njima je više do toga, da se rehabilitiraju, da pokriju svoju crnu prošlost, nego da vrše rodoljubnu dužnost. Njih je na ovo nagrada nita pri- lika! Pošten, snačajan borjak ne može sjeljati one, na što je prije pljuvao, ljubiti one, čemu je prije svjeane tuđo lakorenuće i propast!

Pozor, vinogradarima!

Prošle godine u Sibensku bilo mnogo pokva- rena vina. Trgalo se rane, grođje nije bilo zrelo, ali pokvarenost je nastala, kao što običao kod nas na- staje, a neznanja i s neupuneošti tešaka. Slučaj što mi ga je ispričao prijatelj, potaknuo me da napišem ovo malo rećaka.

Moj je prijatelj kupio u jednoga tešaka — po- jednika oko 40 hl. masta. Uredio ga je i a njime postupao kako se mora, pa je dobio izvrsno vino. Onaj tešak — posjednik od preostalog grođda učinio oko 80 hl. vina, ali na način kako većina tešaka radi i sve mu se vino pokvarilo, tim je imao velike štete. Teškovo vino pokvareno i prodano u besicijanje, a ono prijatelja izvrsno, zdravo, još ga imade, a nekolicke je staklenica ostavio, da dokaze kako će ono dobro i zdravo pregoditi. Čemu ova razlika? Za to, što tešak nije postupao ni e nastom ni e vinom onako kako bi morao.

Tešak treba da nastoji da mu grođje bude potpuno zrelo. Ovo je danas u sjelosti teško postići, jer u vinogradu imade raznih vrsti grođja, koje istodobno ne dozrijeva. A sta je grođje zrelije i sladje je, a sto sladje i jate vino dava. Jer se danas vino po gradaciji kupuje, prdat će ga skuplje, sto bude jače.

Grođje treba dobro gnojiti. Iz cijelog srca ne izlaz sok. Za gnojenje ima osobitih sprava, kao što i za srnjenje, bez kojih napredan tešak ne bi smio da bude. Ali srnjenje može se obaviti i rēstikom od galvanizirane žice, oka tako velikih, da kroz njih mogu slobodno prolaziti i najveća srna. Na ovoj se rešetki rukama srni grođje, koje pada u bđanj, a

ogroznine, i, bezrelo, nevaljano baca na stranu, za do-
maće pivo.

Kad smo maet metnuli u badanj, treba nad
njim metnuti rešetku od drva ili prosupljeno staro
dno, i ovima drop pritisnuti, da je ras pod vi-
nom. Ovako ćemo zapriječiti, da se drop, što inace
nad vinom oslaje, ljuti, a kasnije i vino pokvari, i da
se i od ovoga dropa sladur pretvara u alkohol.
Dobro će biti, da svaki dan istočimo po l. scidja
i izlijemo na vrh u badanj.

Nije dobro ni dugo držati vino na dropu.
Tri, četiri dana, bit će dosta.

Da budemo sigurni da nam se vino ne će pokra-
riti valja da držimo suđe, bačve, sprave, konobu čisto
i u redu. Voda (more) i suspor neophodno su potre-
biti za zdravlje i čistoću bačava i sprava. Samo u
čiste i zdrave bačve moće doći mast i vato.

Vino treba i pretakati. Najprije ga istočimo ispod
dropa, pa kad je dozrelo — u studenom, oslobođimo
pretakanjem račice — teloga, što se slegao na dno,
i koje za vrućih dana prouzrokuje pokvaru vina. On-
da treba pretakati još dva, tri puta kroz godinu nasto-
jeć da se pretakanje obavi za lijepa, suha i hladna
vremena. Kod ovih pretakanja, neka su bačve dobro
sumporane.

Ovo je poglavitlje na što se mora paziti kod
pravljenja vina.

Bude li se i ora upamtilo i ovako sadilo, bit će
boljih i zdravih vina, a manje kukanja nad mufom i
kvasnim vinom.

Viesti grada i okolice.

Iznimno ovaj broj pol Dinara.

Današnji broj izlazi u po harka. Uzrok tehničke
nepriklje. Dojučeršnjim brojem naknadit ćemo.

Ministar pravde prispio u naš grad. U utorak
obitao Skradin, Kaku; jutro pošao Irišić. Kato: danas
je ovajje.

Svećenstvu volovine. Iz Melkovića izvezenu pun
parabrod volova. Parabrodi se srmio u naš grad. U
dojučeršnjem broju iznet ćemo svu prijavštenu.

I opet kre protakla u Cievaram i Megjaram radi
„Agrarne reforme.“ Jedan je mlav.

Starine pronasaste iz Rumske dobe u Skradinu.
Monsg. Bulić pr. utorka bin na povratku. Reč bi da
sadašnji Skradin podignut na naplovlje, a starinski
bio mnogo dublje u unutrajnosti.

Stanova u pretak može nas grad imati, ako
stambeni ured uzme u raspoloženje ovdajnja tri ratna
broda, koja i enako prazna i nenapućena zievaju.

D' Anueelov ardit u našoj vojci? Pogovara se
po gradu, da će Giadinto Mattiazzi talijanski ardit
biti primljen u vojsku kraljevine S. H. S. i da se s
našeg ministarstva preko gradake občine tražilo od
njega neke dokumente, koje nije bio predložio molbi
za prijem. Mi u ove glasine ne vjerujemo, pak bi bili
harni gosp. občinskom upraviteljstvu da nas obavijesti,
jesu li ove glasine istinite i za slučaj, da su istinite,
koje je korake poduzeia naša občina, da se osujeti

prijem u našu vojsku ovog D' Anueelovog arditu, da
na doživimo buku i u ovom slučaju, kako smo ju
dozivilo u slučaju Filasua.

Klanje na Morspolaci radi „Agrarne reforme“.
Čakve Parametovaca i Krkovića posjeduju zemljišta
na Morspolaci. Da na l. zv. „kmetovi“ ne prisvoje
oradnice, oha oha sa 25 pluga kan u svoje zabradžise.
Skočili Morspoločani i oni iz Cievara i Medjara, pa
čak iz Zazeca. — Imate li desetak ranjenih, pribi-
jenih, a 4 uspjena. Krkovićeni, Parametovčani: pro-
klete vam u devetom koljenu, ako i rogušu svoga
puslite!

Junak dana. Miki ml. p. Grge Mrša u Zatonu uz-
kratih dohodak „kmetovi“. Ostade bogulj, pa pogalj.
Sinu joj Josi zakuhalo u čeverku, sgrebio sjekiru pa
udri po panjovima — nek se čisti zemlja od nekasti.
Samo napried!

La sechia rapita. Naši gradski „vrči“ gube se
u strauackoj borbi; lko će zarjesti na „katradu“
mjestnog vieća, da ova bude podnožjak — vladu-
jućeg režima. Veliki vrč, ti puče zoves „vrčinom“.
Kvo takve nek budo i ostane na vieke viekova —
Amon!

Dika upravitelju obćine Šibenik — Držeći se
trojih „naređenja“ Zatonjau u imo uzoznine odu-
zete jednom dječaku iz Vodica deset dinara, na 18
kgr. grožđia što prodao za devetnaest dinara. H oha
naši našega operusati!

Odli. Tisk. Lit. Zavod E. Vitaliani — Šibenik

MINISTARSTVO FINANSIJA KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA

7% državni investicioni zajam g. 1921. u iznosu od Din. 500,000.000.

POZIY NA UPIS!

uzakonjeno članom 130 Ustava Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, na temelju uredbe od 27/VI 1921. DBr. 7941

7% državnog investicionog zajma 1921 u nominalnom iznosu od Din. 500,000.000.

Ovaj je zajam investicioni i upotrebiće se isključivo u svrhu općega dobra kao: opravke, dopunavanje i proširenje željezničkog saobraćaja, podizanja novih, i dovršenja započelih željezničkih pruga, uređja i podizanja pristaništa, puteva, drumova i t. d.

Nominalni iznos zajma je Din. 500,000.000, izdan al pari, u komadima po Din. 100, 500, 1.000, 5.000, i 10.000, u 50.000 serija po 100 brojeva, a kamate su 7% godišnje, koje se isplaćuju dekurzivno bez ikakvih odbitaka, u polugodišnjim kuponima, i to 15. marta i 15. setembra svake godine kod svih javnih blagajnica i ovlaštenih novčanih navoda, bez ikakvih odbitaka poreza, biljega i taksa.

Prvi kupon dospjeva 15. marta 1922. Za vrijeme od 10 godina ovaj se zajam ne može konvertirati, ni u tom roku kamatna stopa smanjiti. U slučaju da se zajam nakon 10 god. konventira, ima se sopstvenicima ponuditi isplatu u nominalnom iznosu.

Zajam je amortizacioni i izdaje se na 50 godina. Amortizacija počinje 4. godine nakon emisije, i vrši se jedanput godišnje kod Generalne Direkcije Državnih Dugova, izvlačenjem ili otkupom, po uređenom amortizacionom planu, koji je na obveznici utisnut. Zajam je obezbeđen hipotekom, a potrebna suma za anuitet (kamate i amortizaciju) unosiće se svake godine u budžet, a za pokriće služiće u prvom redu dohodak dotičnog investicionog objekta.

Kuponi zastaravaju za 5 godina nakon dospjeća, a izvučene obveznice 30 godina nakon izvlačenja.

Zajam će biti kotiran na svim domaćim burzama.

Obveznice ovog zajma ravnopravne su sa ostalim državnim obveznicama; uživaju pupilarnu sigurnost, mogu se polagati kao kaucije, upotriebiti za fondove, zadužbine, depozite, kod svih javnih blagajna i privatnih poduzeća.

Obveznice mogu se lombardovati kod Narodne Banke Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i njenih filijala, prema zakonskim propisima.

Obveznice i kuponi ovog zajma oslobođeni su svakog sadanjeg i budućeg poreza i prireza, kako državnih tako i ostalih (oblasnih, okružnih, sreskih i općinskih) kao i svih taksa i dražbina u Kraljevini.

Upis će se vršiti od 1. do 30. septembra 1921.

kod svih novčanih zavoda Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, po gore spomenutim uslovima (za svakih 100 Din. obveznice Din. 100.-- u gotovom).

Za kontrolu upotrebe ovog zajma izabraće se jedan parlamentarni odbor.

Po utrošku cjeloga zajma podneće Ministar Finansija Narodnoj Skupštini Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca izvještaj o cjelokupnoj upotrebi njegovoj.

Beograd, meseca jula 1921.

Ministar Finansija
D.r KOSTA KUMANUDI v. r.